

Wstęp do prawoznawstwa

Wnioskowania prawnicze

Wnioskowania - pojęcie

- Sposoby uznawania za obowiązujące normy prawne również takich norm postępowania, które nie zostały wyraźnie sformułowane w przepisach prawnych;
- działanie takie jest możliwe ze względu na założenie, że stanowią one konsekwencje norm wyraźnie w przepisach sformułowanych

Wnioskowania - pojęcie

- Reguły, według których dokonuje się wnioskowań prawniczych, nazywa się najczęściej regułami inferencyjnymi;
- Wykładnia to operacja na tekście prawnym – polega na ustalenia znaczenia wyrażen użytych w przepisach;
- Wnioskowania są operacją dokonywaną na normach – a zatem z faktu obowiązywania normy N1 wywodzi się sąd o obowiązywaniu normy N2

Wnioskowania - pojęcie

- Wnioskowania to *Wnioskowania* czy element *Wykładni*?

Wnioskowania - pojęcie

- W skład systemu prawa wchodzi również
  - NGA będące logiczną konsekwencją NZwT;
  - NGA będące instrumentalną konsekwencją NZwT;
  - NGA będące aksjologiczną konsekwencją NZwT.
  - Katalog norm prawnych jest zatem znacznie szerszy niż ten, który wynikałby wprost z lektury tekstu prawnego.

Logiczne wynikanie norm

- Zakres nazw
  - Np. kwadrat a prostokąt;
  - Wypełnienie universum.
- 1) relacja zawierania się zakresów:
np. zakaz zbierania warzyw w określonych porach roku dotyczyć będzie np. zakazu zbierania brokułów (o ile są uznane za warzywo).
- Zakres jednej normy (normowania lub zastosowania) mieści się w zakresie innej normy

Logiczne wynikanie norm

- Zadanie
- Z normy N_x wyprowadź normy $N1$, $N2$, $N3$
- N_x – zakazuje się ludziom, w każdą niedzielę, nosić kraciaste koszule.
- N_x – nakazuje się pingwinom, przed wyruszeniem w podróż, zjadać ryby.

Instrumentalne wynikanie norm

- Przyjęcie tych reguł jest pewnego rodzaju odpowiedzią na potrzebę zapewnienia skuteczności prawodawstwu, bez ciągłego ustanawiania kolejnych norm umożliwiających wykonanie polecenia normy głównej;
- Zrealizowanie jakiejś normy wiąże się z koniecznością realizacji innych norm

np. by móc wyłączyć światło, należy wstać z kanapy.

Norma wyrażająca obowiązek wyłączenia światła obliguje jednocześnie do wykonania innych niezbędnych czynności skutkujących realizacją tego obowiązku

Instrumentalne wynikanie norm

- Reguła instrumentalnego nakazu:
  - $N1 \rightarrow R$
  - $N2$
  - $N3$
  - $Bo\ N2 + N3 = R$
- Reguła instrumentalnego zakazu
  - $N1 \rightarrow R$
  - $N4$
  - $Bo\ N4 \not\rightarrow R$

Instrumentalne wynikanie norm

- Zadanie
- Podaj przykład
- Norma N nakazuje Franciszkowi stawić się w dniu X na komisariacie policji w miejscowości M
- RIN
- RIZ

Aksjologiczne wynikanie norm

- Skoro obowiązuje wyraźnie ustanowiona norma N1 dla której uzasadnienie Aksjologiczne prowadzi do oceny O
- to
- Istnieje również norma N2, co do której wywieść można uzasadnienie aksjologiczne oparte na tej samej ocenie O.

Rodzaje wnioskowań prawniczych

- Rozumowanie *a fortiori* (z silniejszego):
  - *A maiore ad minus* (z większego na mniejsze),
  - *A minori ad maius* (z mniejszego na większe).
- Rozumowanie *a contrario* (z przeciwieństwa).
- Rozumowanie z analogii (z podobieństwa):
  - Analogię z ustawy (*legis*),
  - Analogię z prawa (*iuris*).

- *A maiore ad minus* (z większego na mniejsze)

- Jeżeli obowiązuje norma N1 nakazująca czynić więcej (nakładająca na adresata obowiązki bardziej uciążliwe), to wnioskować można, że obowiązuje także norma N2, nakazująca czynić mniej (nakładająca na adresata obowiązki mniej uciążliwe);
- Jeżeli obowiązuje norma N1 pozwalająca coś czynić w szerszym zakresie lub w większym stopniu, to wnioskować można, że obowiązuje też norma N2, pozwalająca coś czynić w mniejszym zakresie lub mniejszym stopniu).

- *A maiore ad minus* (z większego na mniejsze)

- Przykład?
- Jabłka

- *A minori ad maius* (z mniejszego na większe)

- Jeżeli obowiązuje norma N1 zakazująca czynić mniej (zakazująca naruszać jakieś dobro prawnie chronione w mniejszym zakresie), to wnioskować można, że (tym bardziej) obowiązuje norma N2 zakazująca czynić więcej (zakazująca naruszać jakieś dobro prawnie chronione w większym zakresie).
- Przykład?
- Uszkodzenie cudzej rzeczy

• Rozumowanie *a contrario* (z przeciwnieństwa)

- Norma skonstruowana w wyniku wnioskowania *a contrario* wyraża zakaz stosowania normy zawartej w przepisie prawnym do sytuacji innych niż te, których norma ta wprost dotyczy.
- Wnioskuje się, że norma o szerszym zakresie zastosowania lub normowania niż norma określona w tekście prawnym nie może być stosowana.
- Przykład?
- Statek wodny

•Rozumowanie *a contrario* (z przeciwieństwa)

ZADANIE

- N1 – dzierżawca nieruchomości może w celach utrzymania go w stanie ładu i porządku nadać spadek terenu w sposób umożliwiający odpływ wód opadowych do odbiornika
- N2?

Analogia z ustawy (*legis*)

- Jeśli obowiązuje norma N1 dotycząca stanu rzeczy S1, która jest wyrażona w tekście prawnym, to odwołując się do założenia konsekwencji ocen prawodawcy, wnioskować można, że obowiązuje także norma N2 niewyrażona w tekście prawnym, ale regulująca stan rzeczy S2 w sposób istotnie podobny do stanu rzeczy S;
- Skoro ustawodawca jest konsekwentny w swoich ocenach i traktuje przypadki podobne w sposób podobny, to jego intencją było ustanowienie normy N2, której przez przeoczenie nie ustanowił.

Analogia z ustawy (*legis*)

- ETAP 1

ustalenie, że określony fakt nie został unormowany przez obowiązujące przepisy prawne (luka w prawie → zbyt wąskie określenie → zakresu zastosowania lub zakresu normowania w normie wyrażonej w tekście prawnym, co uniemożliwia podjęcie decyzji przez OSP).

- ETAP 2

ustalenie, że obowiązuje przepis prawny, który reguluje sytuacje pod istotnymi względami podobnie do faktu nieunormowanego.

Analogia z ustawy (*legis*)

- ETAP 3

Powiązanie z faktem nieunormowanym takich samych konsekwencji prawnych, jakie są wiązane z faktem uregulowanym przez przepisy prawne.

- Podstawą analogi *legis* jest zawsze wskazany przepis prawny, który musi zostać podany jako przesłanka we wnioskowaniu

Analogia z prawa (*iuris*)

- Jeśli obowiązują normy $N1, N2, N3...Nn$, które można uzasadnić przez odwołanie się do zasady prawa Z lub oceny O , to wnioskować można, iż obowiązuje również norma $Nn+1$
- $Nn+1$, choć nie została wyrażona w tekście prawnym, to znajduje uzasadnienie swego obowiązywania w tej samej zasadzie Z lub ocenie O
- Przykład: dobro dziecka